

Páwòlò cu wáràgà ji ndâ mbe kû kili ta ẹ̀ mì Bìndi-Mbírì gbí gbata **KÒLÓSÌYÀ**

¹ Nínó a ye tí Páwòlò, mbe gí tí tú mì Bìndi-Mbírì tí Jézù 'do gbí có mì Mbírì ká kû cu wáràgà tí nô; ze kû gbo gbí bà cu wáràgà tí nô ta ná'vindí ndoo Tímàtéyò

² ji ndâ 'duù mì Mbírì gbí gbata Kòlósìyà, tí ndâ ná'vindí mbe kû 'vala toko ta Bìndi-Mbírì ta njembí ndú gbaànjé. Ze kû 'deke tí ze máa Mbírì tí bu ndoo 'ví bákà nambeè ji yo, yí delè 'ví si yo 'ví dù ta 'dê njembí yo.

Bà 'deke tí ta bà 'dè nìkì maa ji Mbírì

³ Ze ta o 'dáá gí kû 'dè nìkì maa ji Mbírì tí Bù mbe tí ndoo Jézù tí Bìndi-Mbírì ta o tí nô náa ze má kû 'deke tí ze ji Mbírì á tacó tí yo.

⁴ Tacó ze 'di tàwo bà tee njembí yo mítí Bìndi-Mbírì tí Jézù, ta tàwo bà zè ndâ 'duù mì Mbírì 'dáá gí nìkì maa mì yo gí.

⁵ Tacó à kû kpolo tí i tí nô náa yo kû koço có lì mítí nô á mí gbírì. Yo 'di có gítí i tí nô náa yo kû koço có lì mítí nô kpédélé'i ta o tí nô náa yo ù ta nje á gítí yúcó tí nô tí Banga-Ngú-Có nô.

⁶ Banga-Ngú-Có kû jò 'vèè cee muu to tí nô 'dáá gí, jé ká go bà 'vèè có tí nô gbí òkò tí yo 'do tí kpédélé o tí nô náa yo táánò 'di ta gbí yúcó gítí nambeè mì Mbírì,

7 á go ñìnó náa yo 'di 'do mì Èpàfáràsì tí tó ka ze, náa ze kû bàkà nèté ta ndú. Yí a 'duù ñìnó mbe kû bàkà nèté mì Bindi-Mbírì ta njembí wó gbaanjé bìndi ze.

8 À delè a yí ká dìtà tó njembí bà zè tí tó náa Bèri-mì-Mbírì je ji yo nò ji ze.

9 'Do tí o tí nò náa Èpàfáràsì 'dè ta có ji ze nò, ze yee tí wúnó jó waa 'do tí bà 'deke tí ze ji Mbírì tacó tí yo lá. Ze ta o 'dáá gî kû yù nambeeè á 'do mì wó, máa, yí 'ví je muu tacó bà bàkà go có mì wó ji yo me gbólò. Ze delè kû yù 'do mì Mbírì, máa, yí 'ví je bà 'di gbí-o gítí ndâ có mì wó ji yo.

10 Ze delè kû 'deke tí ze ji Mbírì máa, yí 'ví si yo 'ví 'vala go có mì Mbe tí ndoo, tí ña 'válá ñìnó mbe kû peteke tàkòcò wó ta o 'dáá gî nô. Tacó wàà, 'válá mì yo 'ví dù a 'válá ñìnó ta i ká gbí gbí ndâ ña ndâ tó nèté 'dáá gî, wàà muu yo 'ví njaanga gítí bà ñò Mbírì ni.

11 Ze delè kû 'deke tí ze ji Mbírì máa, yí 'ví dù gbí ngba wó 'ví je wotí ji yo me gbólò, tacó wàà yo 'ví zèè njembí yo, ta wotí bà kònò ndâ i 'dáá gî túkà'i ta tàkòcò yo pétékè'i ta o 'dáá gî.

12 Yo 'ví 'dè nìkì maa ji Buù tí mbe bàkà yo tí ndâ 'viì-'bá 'vii ká 'vii ta ndâ 'duù tó nò náa yí tí Mbírì kaa ndú mò gí mì wó gbí ngba'o gî nô.

13 Yí 'vala ndoo 'do gbí wotí mì 'dí'dí'o mì vò i, bìndi yí giì 'dòkò ndoo gí 'bá mì kpóló-kpolo 'Viì mì wó

14 mbe njaanga miři ndoo 'do gbí vò i, ta bà je à-cee-gî ji ndoo gítí ndâ vò i mì ndoo.

15 Bìndì-Mbírì je a kózò tí Mbírì náa ndoo ñò yí lá.

Yí a 'vìì-kíri, tí kùrò ndâ i tí nó náa Mbírì suu ndú nó 'dáá gî.

16 Tacó a yí ká suu ndâ i tàṛì, ta ndâ i muu to tí nó 'dáá gî.

A yí ká suu ndâ i ñìnó náa ndoo kû ñò ndú ta ṣo ndoo nó,
ta ndâ i ñìnó náa ndoo ñò ndú ta ṣo ndoo lá nô.

A yí ká suu ndâ gba, ta ndâ mbe to.

A yí ká suu ndâ mbe zogo 'bá, ta ndâ mbe wotí.

Mbírì je wotí bà suu ndâ i 'dáá gî a i ji yí.

Mbírì suu ndâ i 'dáá gî tacó tí wó.

17 Yí táánò sàà kuu tí kùrò o bà suu ndâ i 'dáá gî.

A wotí mì wó ká kû eṛe ndâ i 'dáá gî toko gbaànję.

18 A Bìndì-Mbírì ká kû tÙbà kpokèjì bà co tí ji ndâ 'duù tí nó mbe kû kili ta ḫè mì wó tí Bìndì-Mbírì nô.

Yí a ḫèngbó 'válá.

Àá táánò jò yí tí 'vìì-kíri mì ndâ ku,
tí kpédélé ku mbe 'vala 'do gbí muu'dú wó
tacó wàà yí 'ví dù tí kpédélé 'duù gbí ndâ i 'dáá gî.

19 Mbírì bákà énò tacó wàà ndâ i tí nó 'dáá gbí tú yì tí Mbírì nô

'ví dù kuu gbí tú 'Vìì mì yì.

20 Mbírì tuu a 'Vìì mì wó gí bà 'viindi kpokèjì gbí òkò tí ndú

ta ndâ i muu to tí nó, ta ndâ i tàṛì.

A bà cì 'Vìì-mì-Mbírì mítí njèèkpè mû
ká si njembí Mbírì 'ví 'dèè gítí ndâ i 'dáá gî.

21 Káa yo, yo ta 'bí o táánò kû dù me 'dú 'do tí Mbírì, yo gbí ndâ o tí nò táánò a ndâ ku'dì tí Mbírì tacó njembí yo gbí o tí nò táánò a vò njembí, yo delè gbí ndâ o tí nò táánò a ndâ mbe bàkà vò i,

22 káa yí kpónó 'viindi nambeè gbí òkò tí yo ta ndú ta 'dóó dìì wó ta bà cì 'Viì mì wó. Mbírì bà kaa yo mó gí mì wó tí ndâ ngbárángà 'duù ta vò i mì yo wálá kùro wó,

23 náa yo má ùnje gítí yúcó ta njembí yo gbaànję, yo 'ví 'dò kò yo mí to tí kpoò toko ta Bìndi-Mbírì, yo 'ví koço có ta njembí yo sósò'ô gítí i tí nò náa Banga-Ngú-Có ci yo gítí nò lá nò, Banga-Ngú-Có tí nò náa à ma ji ndâ 'duù muu to tí nò 'dáá gî, náa ye tí Páwòlò a bòò mbe kû ma nô.

Páwòlò bàkà nèté ndâ mbe kû kili ta rè mì Bìndi-Mbírì

24 Tàkòcò ye kpónó peteke gítí bà kònò sé'i mì ye muu yo gî. Tacó bà kònò sé'i mì ye cee sè ndâ bà kònò sé'i mì Bìndi-Mbírì á muu dìì wó, tí ndâ mbe kû kili ta rè mì wó tí Bìndi-Mbírì nò gî.

25 Káa àá táánò bàkà ye tí bòò mì ndâ mbe kû kili ta rè mì Bìndi-Mbírì; Mbírì je nèté tí nò ji ye, máa ye bàkà tacó tí yo. Nèté tí nò a bà ma Banga-Ngú-Có mì wó ji yo.

26 Banga-Ngú-Có tí nò táánò a có kóó náa Mbírì ngùù 'do tí ndâ 'duù gbí ndâ ká o gî, káa yí kpónó 'dè gí sè ji ndâ 'duù mì wó gî.

27 Mbírì 'dè có kóó tí nò gí sè ji ndâ 'duù mì wó, 'do ká gbí 'dóó có mì wó gbí njembí wó, tacó wàa, yo tí ndâ 'duù ñìnó náa yo me ndâ Jùdéyà

lá nó 'ví 'di ta sejè banga có kóó tí nò. Có kóó tí nò énó máa, Bìndi-Mbírì kuu gbí njembí yo, tí 'duù náa yo kû koṛo có gítí bà dù gbí ngba Mbírì lì mítí wó.

²⁸ Tacó énò, ze kû ma có tí Bìndi-Mbírì, ze kû ci ndâ 'duù 'dáá gî ta muu tí ze náa Mbírì ká je ji ze, delè kû nìbà i ji ndâ 'duù 'dáá gî ta gbèe ña muu tí nò, tacó wàa ze 'ví ya ta ndâ 'duù 'dáá gî gí kûro Mbírì tí ndâ yú 'duù mbe kû dù toko ta Bìndi-Mbírì.

²⁹ Nìnò a gbí nderè có tí nò náa ye kû bàkà ta nèté tí kpoò ta gbolò wotí tí nò náa Bìndi-Mbírì je ji ye nò ká nò.

2

¹ Go bà si yo 'ví ñò ni énó máa, ye kû bàkà nèté tí kpoò tacó tí yo, ta ndâ 'duù gbí gbata Làwòdésiyà, delè tacó tí ndâ 'bí 'duù nìnò jé mbe ñò ye ta ṙo ndú lá nò, kuu tí ye.

² Ye kû bàkà nèté tí kpoò nò, tacó bà je wotí mí gbí njembí ndú, tacó wàa ndú 'ví zè tí ndú gbí òkò tí ndú nìkì maa, wàa ndú 'ví dù toko gbaànję. Tacó wàa muu ndú 'ví dù ngbárángà'i gítí bà 'di gbí có kóó mì Mbírì. Có kóó tí nò mì Mbírì tí Bìndi-Mbírì,

³ tí mbe njaanga njekèjì gálá bà 'di gbí-o ta muu mì Mbírì.

⁴ Ye 'dè có tí nò ji yo, tacó wàa yo 'ví si 'bí 'duù 'ví eendi yo ta bà toṛo bàà mítí ndâ mbù 'véṛè mì wó lá.

⁵ Tacó ye kpêtí me mì yo kà lá, njembí ye ká gá'dáá tí yo, tàkòcò ye delè kû peteke gítí có bà

ere gba có mì yo tí kpoò kû tee ta njembí yo mítí Bìndi-Mbírì nô.

Bìndi-Mbírì gì ta yúcó 'válá

6 Yo lê má ùnje gítí Bìndi-Mbírì, tí Jézù tí Mbe tí ndoo gî, yo 'vala toko ta yí.

7 Yo 'ví nanaka mítí wó go cá tí ngbù tiítìí; yo sì 'bá mítí wó, yo tee njembí yo mítí wó tí kpoò, á go có tí nó náa à nìbà ji yo nô, wàa yo 'ví 'dè nìkì maa ji Mbírì ta njembí yo gbaànjé.

8 Yo 'ví kpolo ṣo yo, máa, 'bí 'duù 'ví bákà yo tí ndâ i mì wó ta bà eendi yo ta ndâ sú bà nìbà i ta ṣengbó ndú 'do ká mì ndâ 'duù muu to tí nó, ta ndâ kpo-kpò bààcì, á bìndi bà nìbà i tí nó mbe gì 'do mì Bìndi-Mbírì nô lá.

9 Tacó ndâ i tí nó 'dáá gbí tú Mbírì nô 'dáá gî kû 'vala gbí dìì Bìndi-Mbírì.

10 Tacó énò, ndâ i 'dáá gî kuu mì yo tacó yo kû 'vala toko ta Bìndi-Mbírì. Yí a gba mì ndâ bààcì ta ndâ gba 'dáá gî.

11 Àá táánò ya ta yo gí gbí gázâ 'do gbí có bà dù yo toko ta Bìndi-Mbírì, káa à me 'duù ká waaka nje kú tí yo gbí gázâ tí nò lá. Gázâ tí nò a bà too dìì yo tí nó mbe yè ta vò i gî nô 'do tí yo gî, tí gázâ náa a Bìndi-Mbírì ká bákà .

12 Tacó bà caka tí yo táánò 'vii ká 'vii go bà duu yo toko ta Bìndi-Mbírì, Mbírì delè táánò 'vala yo 'do gbí muu'dú yo ta ndú, á 'do gbí có bà tee njembí yo mítí wotí mì wó tí Mbírì tí mbe 'vala Bìndi-Mbírì 'do gbí muu'dú wó.

13 Yo táánò a ndâ ku, náa ndâ vò i mì yo, giì je bà ya yo gí gbí gázâ tacó bà 'dii kû a 'do tí yo lá mì yo gî, káa Mbírì giì 'vala yo toko ta ndâ

Bìndi-Mbírì ta bà je à-cee-gî ji ndoo gítí ndâ vò i mì ndoo 'dáá gî gî.

¹⁴ Mbírì si có gítí i tí nó táánò muu ndoo náa kózò tí ndoo 'ví sì có nó mí to, ta bà gbì i tí nò mítí njèèkpè mû.

¹⁵ Bìndi-Mbírì kpò nje ndâ kpo-kpò gba ta ndâ bààcì mítí njèèkpè mû, ta bà si ndâ 'duù muu to tí nó 'dáá gî kû ñò bà ko tàkò ndú go bà ko tàkò ndâ 'duù gbí zàà ta o tí nó náa ndâ 'duù kû ko yí ta o bà kpò nje ndú mì wó nô.

¹⁶ À má énò, yo si 'bí 'duù 'ví 'viiki yo gítí có i-zó-zò, ta có gítí pe lá. Yo delè 'ví si 'duù 'ví 'viiki yo gítí có ndâ kpo-kpò o, ta có gítí ngú pì, ta có gítí Rì bà wotí gbí tàkìì mì ndâ Jùdéyà lá.

¹⁷ Ndâ i tí nò 'dáá káa ndâ tázò i tí nó kèjì nô; cèe i tí nó kèjì nó a i mì Bìndi-Mbírì.

¹⁸ Yo 'ví si ndâ 'duù tí nó mbe kû kpomozo tí ndú ta bà mà tí ndú, máá ndâ yì a ndâ mbe kû ùlù ndâ basìlì nó, 'ví zò yo lá. Ndú kû wu gbí tí ndú, máá ndâ yì a ndâ mbe kû ñò ndâ i gbí riì, káa gbí ndâ có mì ndú nò wálá, tacó à yè gbí muu ndú káa go ndâ i gítí miři ndú.

¹⁹ Nèté mì ndú káká'i ta Bìndi-Mbírì tí Kùro ndâ mbe kili ta rè wó nó wálá. Káa a Bìndi-Mbírì ká kû ko nje ndâ mbe kû kili ta rè wó, a yí ká kû si ndú 'ví dù toko gbaànjé go bà 'deeke ndâ bà to tí 'duù mì ndâ 'bilì ta ndâ yèlè kû uu go có mì Mbírì.

Bìndi-Mbírì gì ta ngú 'válá

²⁰ Yo táánò má cì ta ndâ Bìndi-Mbírì gî, wotí mì ndâ bààcì muu to tí nó gítí yo wálá. À má

énò, yo kû 'vala go i mì ndâ 'duù muu to tí nó tacó yè? Yo kû 'di ndâ ñja có tí nó máa,

²¹ «Zèè i ñìnó lá,» «I ñìzó 'ví di gbí nje lo lá,» «Gàà 'bí ñìnó lá,» nó tacó yè?

²² Ndâ có tí nò káa ndâ có mì ndâ 'duù á muu to tí nô, tacó à má zò i-zó-zò gî, à zò gî.

²³ Bà 'di ndâ có tí nò gotó i nô. Ndú go ndâ có mbe si 'duù 'ví zè Mbírì nìkì co tí ñìnó sàà kùro nó gî, ndú delè go ndâ có mbe si 'duù 'ví si tí wó tí i lá, delè mbe si yí 'ví kpolo tí dìi wó, káa wotí tí ndú gítí ndâ i gbí kû 'duù wálá.

3

¹ Mbírì táánò 'vala yo 'do gbí ku ta ndâ Bìndi-Mbírì gî. À má énò, yo koço có kpolo ma a i gítí ndâ i ñìnó gbírì, tí bândò tí nó náa Bìndi-Mbírì kû ki tí wó pí jàlàmbà mì wó gbí kû'bì mì Mbírì tí nô.

² Yo 'ví koço muu yo kpolo ma a i gítí ndâ i gbírì, me gítí ndâ i muu to tí nó lá.

³ Tacó yo táánò cì gî, káa à kpónó ngùù 'válá mì yo mí mì Bìndi-Mbírì tí mbe kû dù á mì ndú ta Mbírì.

⁴ Káa ta o bà 'vanda Bìndi-Mbírì tí 'válá mì yo nó wúnò gí ṙo ṙi, yo delè bà 'vanda ta ndú gí gbí ngba'o.

Ndâ ká 'válá ta ngú 'válá

⁵ Yo ziki ndâ vo-vò i tí nó ta go ndú tí yo muu to tí nó nó 'do gbí njembí yo gî: bà bâkâ bangbaya, bà bâkâ ndâ i ñìnó mbe 'vii á ṙo 'bá lá, bà dù ta go ndâ vò i, ta bà dù ta gbolò njembí, tí bà si ndâ i 'dáá gî tí ndâ i bà ùlù ndú go bà ùlù Mbírì.

6 Tacó a ndâ ọja ndâ vò i tí nò ká kû si kpo-tákòcò mì Mbírì 'ví tè ndâ mbe 'di có mì wó lá.

7 Káa yo táánò sàà kû ṣu a ndi ọja ndâ vò i tí nò, ta o tí nò náa ndú gèè bë ndú mí muu yo gî nô.

8 Káa yo kpónó 'ví duu gùù, wàa yo 'ví nè ndâ kòlòwò, ta kpo-tákòcò, ta bà bàkà i ñìnó mbe kû mìlìsé tí ndâ 'bí 'duù, ta bà 'dè vò có, ta bà 'dè zu có, á mí gbí .

9 Yo 'ví 'dè 'vérè á ji ndâ 'bí ka yo lá, tacó yo kpónó si ká ọja bà 'vala ndò mì yo táánò nò, ta ndâ ká cè bà bàkà i mì wó táánò nò, mí to gî.

10 Yo kpónó kû 'vala a ngú ọja 'válá, náa à kû 'visì muu yo ta o 'dáá gî tí ngú muu tacó bà je cè kózò tí mbe suu yo.

11 Gbí ngú ọja 'válá tí nò, 'bè gbí òkò tí ndâ Ìgìrígì, ta ndâ Jùdéyà wálá, 'bè gbí òkò tí ndâ mbe ya gí gbí gázâ ta ndâ mbe ya gí gbí gázâ lá wálá, 'bè gbí òkò tí ndâ 'duù ñìnó ta nje có mì ndú me có Ìgìrígì lá nò, ta ndâ mbe 'di gbí-o lá, ta ndâ i-zógó-zogo, ta ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ i-zógó-zogo lá nò, wálá. I 'dáá gî káa Bìndi-Mbírì, Bìndi-Mbírì delè a mbe toko ndâ i 'dáá gî.

12 Mbírì zè yo nìkì ma, bìndi yí giì cu 'bì wó mítí yo tí ndâ 'dóó 'duù mì wó gî. À má énò, yo 'vala ta ndâ 'duù ta pétékè có, yo bàkà nambeeè ji ndâ 'duù, yo si tí yo tí i lá, yo dù tí ndâ 'dê 'duù, yo delè 'ví zèè njembí yo.

13 Yo kònò tí yo gbí òkò tí yo, 'bí 'duù gbí òkò tí yo má bàkà vò i ta wò, wò 'ví je à-cee-gî ji yí, á go ñìnó náa Mbe tí ndoo je ta à-cee-gî ji yo nô.

14 Káa tó bà zè tí a kpóló-kpolo i co tí ndâ i 'dáá gî, mbe kû eре ndâ i 'dáá gî toko gbaànjé.

15 Yo 'ví si 'dê njembí tí nô náa Bìndi-Mbírì je ji yo nô 'ví tùbà kpokejì á ji yo, tacó ọjnò a nderè bà tè'é tí yo toko gbaànjé máa yo dù tí ndâ bà to tí gbèe dìi nô ká nò. Nògí, yo 'dè nìkì maa ji Mbírì.

16 Yo 'ví si ndâ có mì Bìndi-Mbírì 'ví dù gbí njembí yo me gbolò. Yo nìbà i, yo delè 'ví kpo-gbí-tà-tù yo gbí òkò tí yo ta muu yo me gbolò. Yo cè cè 'do gbí wáràgà mì Mbírì ji Mbírì, yo ùlù rè wó gbí cè, yo cè ndâ cè tí nô náa a ci ndú ji Mbírì gî nô ji yí, ta bà 'dè nìkì maa gbí njembí yo.

17 Yo 'ví 'dè ndâ có 'dáá gî, yo delè 'ví bàkà ndâ i 'dáá gî, ta rè Mbe tí ndoo Jézù, ta 'dè nìkì maa ji Mbírì Buù ta rè mì wó.

Na bà 'vala ndò mì ndâ mbe kû kili ta rè mì Bìndi-Mbírì 'bá mì ndú gbí ngú 'válá

18 Yo tí ndâ nawù ndâ 'dakò 'ví 'di có mì ndâ 'dakò mì yo, tacó ọjnò a i ọjnó náa yo tí ndâ mbe kû kili ta rè mì Bìndi-Mbírì 'ví bàkà nô ká nò.

19 Ndâ bu niì, yo zè ndâ nawù yo nìkì maa, yo 'ví dù ta ndú 'búrúkú-'búrúkú lá.

20 Yo tí ndâ 'viì ta o 'dáá gî 'ví 'di có mì ndâ bu yo ta nawu yo. Tacó ọjnò a i ọjnó mbe kû peteke tàkòcò Mbírì nô ká nò.

21 Yo tí ndâ bu ndâ 'viì, 'ví kpolo tàkòcò ndâ 'viì mì yo lá, tacó yo bà gba gbí kìi ndú.

22 Yo tí ndâ i-zógó-zogo 'ví 'di có mì ndâ 'duù tí nô tí ndâ mbe tí yo muu to tí nô nô 'dáá gî. Káa yo 'ví bàkà énó me ká mítí ṙo ndú tacó bà peteke

tàkòcò ndú lá, yo bàkà ta njembí yo gbaànjé, tacó bà te duù mítí Mbe tí ndoo.

²³ 'Duù kpêtí má kû bàkà káa ña nèté yè wè, yí 'ví bàkà ta njembí wó gbaànjé, goòlá yí kû bàkà a nèté mì Mbírì, me nèté mì ndâ 'duù lá.

²⁴ Yo 'ví te mí gbí muu yo énó máa, Mbírì bà ko mboo nèté mì yo ji yo ta bà bàkà yo tí ndâ 'vì'-bá mì wó, tacó yo kû bàkà nèté a i ji Mbe tí ndoo tí Bindi-Mbírì.

²⁵ Káa Mbírì bà kèèndè vò i mì ndâ mbe bàkà vò i ji ndú, tacó yí me mbe ñò gbíro 'duù gítí bà waa có mì wó lá.

4

¹ Ndâ mbe tí ndâ i-zógó-zogo, yo zèè ndâ i-zógó-zogo mì yo ta tó 'bì. Yo te mí gbí muu yo máa, Mbe tí yo delè kuu gbírì.

Páwòlò kpo-gbí-tà-tù ndâ mbe kû kili ta rè mì Bindi-Mbírì

² Yo nanaka muu yo mítí bà 'deke tí yo ji Mbírì. Yo 'ví kpolo tí yo, yo delè 'ví 'dè nìkì maa ji Mbírì ta o tí nó náa yo má kû 'deke tí yo.

³ Yo 'deke tí yo ji Mbírì máa, yí 'ví njaanga kpokèjì bà ma có kóó mì Bindi-Mbírì ji ze. Tacó ñìnó a ndeñé có tí nó náa ye kpónó kuu gbí zàà nó ká ñò.

⁴ Yo 'deke tí yo ji Mbírì máa, yí 'ví si ye 'ví ma có tí nó ngbárángà'i, á go ñìnó náa à tí ñô.

⁵ Yo 'ví bàkà i ta ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ mbe ùnje gítí Bindi-Mbírì lá nó ta muu tí yo. Yo si o tí nó náa yo kuu bà gbèe to ta ndú nó tí o náa Mbírì wu ji yo tacó bà konì ndú.

6 Yo ta o 'dáá gî 'ví 'dè banga nje, tí nje ñìnó ta gbí a gbí nó ta ndú, tacó wàa yo 'ví ni ta bà 'vìsi có ji ndú 'dáá gî.

Ndâ ndòngbú 'vé

7 A Tìkíkùsù ká bà 'dè ndâ có ñìnó náa à tí ye kàá nó ji yo. Yí a tó ná'vindí ndoo, yí delè a 'duù ñìnó mbe kû bàkà nèté ta njembí wó gbaànjé, tí ka ndoo bòò mì Mbe tí ndoo.

8 Ye kû tuu yí tacó wàa yí 'ví 'dè ndâ có ñìnó náa à tí ze kàá nó ji yo, wàa yí delè 'ví je wotí ji yo.

9 Ye kû tuu ndâ Tìkíkùsù ji yo ta 'bí kpóló-kpolo ná'vindí ndoo mbe tee njembí wó 'dáá gî míti Bindi-Mbíri, ta rè wó a Ònésìmò, tí 'dóó 'duù mì yo. Ndú bà 'vanda ndi ndâ i ñìnó mbe bàkà tí mì ze kàá nó gbaànjé-gbaànjé ji yo gî.

10 Àrìsìtárìkù tí ka ye náa ze kpónó kuu gbí zàà ta yí 'vee yo ma. Márìkò tí nó tí ná'vindí Bàrànbà, náa à 'dè có gítí wó á ji yo sàà gî nó, má ya gí mì yo kà, yo 'ví te wiri míti wó.

11 'Dakò tí nó ta rè wó a Jézù, náa à kû nì Júsìtò míti wó nó delè 'vee yo ma. Ndâ 'dakò tí nò a ndâ 'duù ta'ô cuki, tí ndâ Jùdéyà ñìnó, kpónó náa ze kû bàkà nèté gítí 'bá mì Mbíri á ta ndú, ndú delè kû konì ye ngé ndii gî.

12 Èpàfáràsì tí nò tí 'bí 'duù mì yo gbaànjé, tí bòò mì Bindi-Mbíri tí Jézù nó, 'vee yo ngé ma. Yí ta o 'dáá gî kû 'deke tí wó ji Mbíri ta njembí wó gbaànjé tacó tí yo, tacó wàa yo 'ví dù tí ndâ yú 'duù, ta kponje nje yo gítí bà bàkà go có mì Mbíri wálá.

13 Ye bà 'dè có ta yúcó muu wó gî, máa, yí kû bàkà nèté tacó tí yo ta ndâ 'duù gbí ndâ gbata Làwòdésìyà ta Íyéràpólìsì ta wotí ká tí .

14 Ndâ Lükà tí nó tí tó mbe kû bàkà yeè ji ndâ 'duù nó, ta Démàsì 'vee yo.

15 Ye 'vee ndâ 'duù gbí gbata Làwòdésìyà 'dáá gî, ye delè giì 'vee niì tí nó tí Nífà, ta ndâ mbe kû kili ta rè mì Bìndi-Mbírì mí 'bá mì wó nó 'dáá gî.

16 À má 'deke wáràgà tí nó jí yo gî, yo 'ví te mí gbí muu yo máa, yo 'ví ya gí bà 'deke á ji ndâ mbe kû kili ta rè mì Bìndi-Mbírì gbí gbata Làwòdésìyà. Yo delè 'ví 'deke 'bí wáràgà mì ye tí nó náa ndâ 'duù gbí gbata Làwòdésìyà bà tuu jí yo nô.

17 Yo 'ví 'dè có ji Àrìkìpúsù máa, «Te mí gbí muu lo máa, wò 'ví cee nèté tí nó náa Mbe tí ndoo je jí wò nô.»

18 Nìnó káa 'dóó ye tí Páwòlò ká kû cu ndâ 'vé tí nó mí gbí wáràgá tí nó nô ta 'bì ye ji yo. Yo 'ví ò-bà-mbí ye gbí zàà lá. Ye kû 'deke tí ye ji Mbírì máa, yí 'ví bàkà nambeeè ji yo.

Ndogo

**Ndogo: Ngú bà toko nambeè mì Mbírì ta ndâ 'duù
New Testament**

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndogo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source
files dated 16 May 2025

14424ae9-b5af-591e-814e-49316d8d74aa